

18. Robert D. King. Should English Be the Law? The Atlantic Monthly. April, 1997. Режим доступу: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1997/04/should-english-be-the-law/376825/> Дата звернення 24.03.2016.
19. Seelye, Katherine Q.; Parker, Ashley. "For Santorum, Trying to Tamp Down a Firestorm Over Puerto Rico Remarks". New York Times. 2012. Arthur Ochs Sulzberger, Jr.
20. Tatalovich, Raymond. Nativism Reborn?: The Official English Language Movement and the American States. Lexington, Kentucky: University of Kentucky Press. 1995. P. 166.
21. Tennessee becomes first state to protect businesses with English workplace policies. Режим доступу: <http://www.us-english.org/view/780> Дата звернення 24.03.2016.
22. Title VII of the Elementary and Secondary Education Act of 1965; Public Law 90-247. Режим доступу: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-81/pdf/STATUTE-81-Pg783.pdf>. Дата звернення 24.03.2016.
23. Tollefson, J. Planning Language, Planning Inequality: Language Policy in the Community. N. Y. 1991
24. Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. The Psychology of Culture shock (2nd ed.). Philadelphia: Routledge. 2001
25. Weiss, B. American Education and the European Immigrant, 1840 – 1940. Urbana. 1982
26. Why would the USA make English as official language? Режим доступу: <https://aeon.co/essays/why-would-the-usa-make-english-an-official-language>. Дата звернення 24.03.2016.
27. Wiley, T. G. Language planning, language policy, and the English-Only Movement / Language in the USA: Themes for the Twenty-first Century. N. Y., 2008. P. 319 – 338.
28. Wong Fillmore, L. W. Language in education / Language in the USA: Themes for the Twenty-first Century. N. Y., 2008. P. 339 – 361.

The article analyzes the monolingualism policy opposed to the policy of bilingualism in the language policy of the United States. The author considers the historical background, issues and implementation mechanisms of the monolingualism policy in the multiethnic state, the result of which is directed against cultural diversity and immigrant minority languages. The article defines sources of English monolingualism ideology, racial hostility of majority toward minority, ethnic conflict between the minorities, class antagonism of socioeconomic groups at a lower level of welfare; political negative reaction of bilingualism opponents; negative attitude to everything that is foreign. The author presents arguments and counterarguments used by bilingualism supporters and linguistic diversity in the United States. Federal policy bilingual education is compared with the American melting pot. Behavioral and linguistic assimilation of immigrants is presented as an inevitable component of cultural assimilation into the dominant society resulting from the recognition of English as the language of equal opportunities.

Key words: *bilingualism, monolingualism, ideology, politics, education, the USA, multicultural, the dominant language, assimilation, the official language.*

УДК 37.014.25
ББК 74.58

Сін Чжефу

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

В статті досліджено погляди науковців щодо сутності та змістовних складових педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах. Розкрито окремі вектори педагогічної підтримки іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах та шляхів її організації.

Ключові слова: підтримка, педагогічна підтримка, адаптація, іноземні студенти, співпраця, мотивація.

Вступ. Іноземні студенти відчувають гостру потребу в допомозі та підтримці, що обумовлено необхідністю соціалізації в нерідній країні, яка включає широкий спектр адаптаційних процесів, перегляд уявлень про життя за кордоном та вироблення стратегії власної життєдіяльності в країні навчання. Ефективність процесу адаптації іноземних студентів в нових умовах залежить від якості педагогічної підтримки. Слід зазначити, що ці процеси взаємопов'язані: процес педагогічної підтримки є важливою умовою успішного входження студента в освітньо-виховне середовище ВНЗ і водночас – адаптація іноземних студентів мотивує ефективність її педагогічної підтримки. Відтак, проблема педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах є надзвичайно актуальною.

Метою статті є висвітлення сутнісних характеристик педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах.

Основні поняття та сутнісні характеристики. Семантичне значення понять “підтримка”, “підтримати” задає певні педагогічні сенси: допомогти іншому набути впевненості; підкріпити те позитивне, що є в особистості; утримати від того, що заважає розвитку. Про необхідність підтримки людини зазначала значна когорта педагогів та психологів (О. Газман, А. Мудрик, В. Серіков, К. Ушинський та ін.).

Варто зазначити, підтримка людини спрямована на створення умов для самооцінки, рефлексії, належного вибору, відповідальності за свої дії, самостійної діяльності, що є необхідним елементом формування позитивного ставлення до взаємодії на основі допомоги для самопомоги, але не зводиться до неї цілком.

У “Тлумачному словнику” С. Ожегова розкривається сенс терміну “підтримка”. Це – “допомога, сприяння”. Походить від дієслова “підтримати”, яке має кілька значень: 1) підтримати, не дати впасти; 2) надати допомогу, сприяння; 3) виразити згоду, виступити на захист кого-небудь; 4) не дати припинитися чому-небудь [5].

Аналіз літератури останніх років свідчить, що поняття “педагогічна підтримка” з'явилося в середині 90-х рр. ХХ ст. Будучи пов'язаною з традиційним педагогічним “управлінням”, педагогічна підтримка відзначається низкою специфічних теоретико-технологічних характеристик. Їх принципова відмінність виявляється вже на етимологічному рівні. Якщо під управлінням взагалі розуміють здійснення влади, то підтримка трактується як “сприяння”, що відбиває дуже важливий момент безпосередньої відстороненості від процесу управління. Термін “педагогічної підтримки” широко використовується для позначення різноманітних педагогічних, психологічних, соціальних феноменів.

Сенс поняття педагогічна підтримка в Голландії передається словосполученням “school counseling and guidance – and career counseling”, що перекладається як система психолого-педагогічної допомоги і підтримки того, хто навчається в освітньому процесі та у виборі професійного шляху (іноді перекладають як педагогічну допомогу і підтримку в освіті та виборі кар'єри). Інший варіант – “pedagogical support” (педагогічна підтримка) .

У Великобританії сутність педагогічної допомоги і підтримки найбільш точно виражається в поняттях: “pastoral care” – пасторська турбота; “tutoring” – опікунство; “personal and social education” – курс особистісної та соціальної освіти.

В американській системі освіти поряд із згаданими формами підтримки існують такі: радник/консультант – “counselor”, психолог – “psychologist”, соціальний

працівник – “social woker”. У США використання терміну “uidan-ce” переважно пов’язують з превентивною роботою, а “counseling” – той, хто обговорює, дає поради (іноді перекладають – “лікувальний” педагог, коректор), “child protection coordinator” – координатор із захисту прав учнів та ін.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники (В. Бедерханова, Г. Бондарева, О.Газман, О. Дронова, Н. Єршова, І. Карапузова, О. Кодатенко, Н. Михайлова та ін.) розкрили теоретичні й практичні аспекти педагогічної підтримки. Найчастіше науковці акцентують увагу на теорії та практиці педагогічної підтримки, сутність якої в діяльності дорослих, здатних відкрити шлях дитині до освіти через “научіння” її свободі й вибору. На думку О. Ісаєвої та В. Слободчикова, підтримувати й розвивати варто суб’єктивність, тобто здатність особистості до перетворювального ставлення до власної життєдіяльності, а також індивідуальність, тобто те, що виокремлює її серед всіх інших, дозволяє їй залишатися самою собою. Упевнені, що дане поняття має розглядатися в контексті такої організації навчання й виховання, яка базується на зверненні до внутрішніх сил і здатностей студента та процесуально являє собою ні що інше, як співробітництво, сприяння та співдружність дорослого та дитини у вирішенні її проблеми. За визначенням О.Газмана (першого, хто звернувся до технологій підтримки), її сутність полягає в спільному з вихованцем “визначенні інтересів, цілей, можливостей і шляхів подолання перешкод (проблем), які заважають йому зберігати людську гідність і досягти позитивних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, способі життя” [1].

Зауважимо, у психолого-педагогічній літературі не існує єдиного підходу до визначення поняття “педагогічна підтримка”, проте, не дивлячись на деякі різниці в сучасній науковій термінології, усі формулювання так чи інакше акцентують на суттєвій характеристиці педагогічної підтримки, що полягає в підтримці позитивної заданості, прагненні до самостійності, саморуху; наданні студентові допомоги (“сприяння, яке приносить полегшення”) в ситуації, яку він не в змозі сам вирішити, в самопізнанні, розвитку й самореалізації власних можливостей особистості, адекватному сприйманні навколишнього середовища.

Відтак, стає очевидним, що ідеї педагогічної підтримки тісно взаємозв’язані та спираються на педагогічні ідеї, концепції й підходи, які ґрунтуються на гуманістичній парадигмі виховання. За такого підходу варто згадати принцип ініціювання, сутність якого сформулювала ще М. Монтесорі: допоможи мені зробити це самій, нічого не роблячи за мене, спрямуй у потрібне русло, підштовхни до рішення, а останнє я зроблю сама. Цей вид педагогічної підтримки вимагає від педагога системного бачення процесу розвитку, прогнозування можливих труднощів особистості. Сутність ідеї педагогічної підтримки (в контексті педагогіки співробітництва) полягає в тому, що викладач і студент разом обговорюють навчальну, особистісну або іншу життєву ситуацію, у якій опинився студент, та спільними зусиллями шукають вихід з неї. Педагогічний ресурс такої підтримки-співробітництва унікальний: педагог допомагає студенту зрозуміти сутність проблеми, яка виникла, розкрити власні реальні й потенційні можливості, побудувати варіанти рішень, вибрати найбільш оптимальний з них. Співробітництво передбачає спільне планування, аналіз, експеримент, співтворчість, тобто рефлексію, потребує дій, що необхідні для наступного самостійного подолання проблем, які виникли.

Отже, можна виокремити три основні підходи до розгляду “педагогічної підтримки”, а саме визначення її як: надання допомоги окремим категоріям людей,

що її потребують (О. Газман, Т. Анохіна та ін.); формування суб'єктної позиції особистості (В. Бедерханова та ін.); принцип системи освіти, фактор оптимізації освітнього процесу та життєдіяльності навчального закладу. Для нашого дослідження значущими є висновки С. Савченка і С. Харченка: “педагогічна підтримка в контексті гуманістичної освітньої парадигми представляє собою спільне зі студентом визначення цілей, інтересів, можливостей, необхідних для реалізації ефективної соціалізаційної траєкторії, подолання наявних труднощів і проблем, забезпечення позитивних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, способі життя”.

Ідея педагогічної підтримки не суперечить особистісно орієнтованим підходам до освіти (“гуманістичний метод в особистісно орієнтованій системі виховання та освіти” (І. Бех, В. Бондар, Є. Бондаревська та ін.); “особистісно розвивальна взаємодія в освітньому процесі” (С. Савченко, В. Сериков та ін.).

Дослідники зазначають, що підтримувати студентів при проходженні освітнього маршруту означає надавати їм у тій чи іншій формі пряму, безпосередню чи опосередковану, педагогічну, психологічну, індивідуальну або групову, загальну допомогу. З цих позицій її можна розглядати як “середовище, що підтримує”, де індивідуальна робота вимагає допомоги студенту за такими напрямками: індивідуальний розвиток (освоєння способів продуктивного мислення, раціональних прийомів навчальної діяльності, розумових операцій, адаптація до особливостей організації навчання у ВНЗ); оформлення мотивації вибору професії і підготовки до неї (усвідомлення потреб, мотивів, цілепокладальної діяльності); формування адекватної самооцінки та стану внутрішнього емоційного комфорту (емоційної рівноваги, почуття впевненості у своїх силах); вироблення вольових властивостей, подолання себе (своєї сором'язливості, лінощів, неорганізованості, безвідповідальності); формування саморегуляції (самоорганізації, самоврядування, почуття власної гідності); розвиток творчих здібностей (як спеціальних, так і у сфері життєтворчості, неповторності, оригінальності рішень, індивідуального стилю діяльності та поведінки; залучення до активної навчально- і науково-дослідної роботи); смислова активності (формування плідних ціннісно-смислових орієнтацій професійної діяльності та підготовки до неї). Щодо іноземних студентів, то їх педагогічну підтримку на етапі передвузівської підготовки О. Мариненко тлумачить як “надання комплексної превентивної та оперативної допомоги іноземним студентам у процесі соціалізації засобами освітнього середовища навчального закладу” [3].

Суттєвий інтерес для проведеного дослідження становлять дисертаційні праці, у яких розкрито різні питання підтримки іноземних студентів до навчання у ВНЗ та шляхів її організації. Так, Т. Язвинська [7] акцентувала увагу на виявленні умов соціокультурної підтримки іноземних студентів як фактору їх успішної адаптації до навчання в російському ВНЗ. Дослідниця зазначила, що соціокультурна підтримка іноземних студентів у процесі адаптації до російської освіти являє собою особливий вид посередницької педагогічної діяльності, спрямованої на засвоєння іноземними студентами елементів російської культури через їх участь в різних видах соціально значущої та художньо-творчої діяльності з метою успішної адаптації. О. Мариненко досліджувала педагогічну підтримку адаптації іноземних студентів на етапі довузівської підготовки. Даний феномен вона розглядає як “надання комплексної превентивної та оперативної допомоги іноземним студентам у процесі соціалізації засобами освітнього середовища навчального закладу” [3].

Спираючись на аналіз наукових праць, педагогічну підтримку іноземних студентів у ВНЗ розуміємо як систему взаємодії суб'єктів навчально-виховної діяльності, спрямовану на допомогу іноземним студентам у подоланні комплексу труднощів біологічного, психолого-педагогічного й соціального характеру, пов'язаних із взаємодією з новим соціокультурним та навчально-виховним середовищем для забезпечення високого рівня адаптованості.

Педагогічна підтримка передбачає надання кваліфікованої допомоги іноземним студентам у процесі адаптації до навчання у вищих закладах України, тобто у процесі пристосування студентів до умов життя в іншій країні, її традицій, норм суспільної поведінки, нового соціального оточення; навчально-виховного середовища, що включає нове ставлення до професії, навчальних норм, оцінок, способів та прийомів самостійної роботи; навчального колективу, його звичаїв та традицій; нових зразків студентської культури, форм використання вільного часу; засвоєння та визнання особистістю цінностей, комунікативних норм та вимог нового соціального середовища. Педагогічна підтримка дозволяє в індивідуальному порядку й соціально доцільним способом створити умови для збереження культурної ідентичності адаптантів, отримати інформацію про розмаїття й самоцінність різних культур, усвідомити необхідність толерантного ставлення до інших культур та наявність загальнолюдських цінностей. Реалізація педагогічної підтримки з метою ефективної адаптації особистості вимагає від організаторів цього процесу високорозвиненої творчої діяльності, змістового й неперервного обміну з соціальним середовищем, із суспільством у цілому, сприяє якісному оновленню середовища, особистості студента й переходу їх на новий рівень; переведення стилю взаємовідносин між викладачами й студентами на новий рівень – співробітництво й партнерство. Тому, активна співпраця суб'єктів педагогічної підтримки (ректорату, деканів, кафедр, викладачів іноземних студентів, співробітників ВНЗ, вихователів гуртожитку), що базується на єдності цілей, суб'єкт-суб'єктній взаємодії, чіткому розподілу обов'язків між ними, наявності позитивних міжособистісних стосунків є однією з визначальних основ педагогічної підтримки.

В умовах педагогічної підтримки процесу адаптації іноземних студентів важливою є продумана система, що передбачає чітко визначені функції кожного суб'єкта: ректорат – розглядає та затверджує конкретні навчально-виховні заходи, здійснює контроль за їх виконанням, готує документи директивного й нормативного характеру. Ректор, проректори, декани приймають участь в громадських заходах та індивідуальних зустрічах з іноземними студентами; рада факультету – визначає стратегію навчального та виховного процесу, спрямованих на задоволення потреб особистості в інтелектуальному й культурному розвитку, набутті вищої освіти, кваліфікації в обраній галузі діяльності; деканати – здійснюють основну за об'ємом та змістом організаційно-виховну роботу, зокрема індивідуальну; мають свої структури, взаємодіють та співпрацюють з вузівськими структурами та активом; кафедри – забезпечують умови для вияву та розвитку творчих здібностей студентів через їх включення до навчально-пізнавальної, науково-дослідницької, громадської діяльності; інститут кураторів (тьюторів) – за кожною академічною групою закріплюється куратор з числа викладачів, схильних до виховної діяльності; їх робота має бути спрямована на створення умов для самореалізації творчого потенціалу кожного іноземного студента.

Для функціонування педагогічної підтримки іноземних студентів вагому роль відіграють органи студентського самоврядування, які забезпечують реальну участь

студентів у вирішенні актуальних проблем вузівського життя: підвищення якості навчальної діяльності, покращення побутових умов, охорона їх здоров'я та ін.; студентські громадські об'єднання – захищають інтереси та права іноземного студентства, сприяють формуванню їх соціальної активності; студентський молодіжний центр – сприяє правильній організації дозвілля студентів, розкриттю їх здібностей, талантів (клуби за інтересами); прес-центр – висвітлює проблеми студентів, їх реальну участь у навчально-виховному процесі ВНЗ, інформує про найважливіші події в житті ВНЗ.

Отже, педагогічна підтримка адаптації іноземних студентів як навчально-педагогічна діяльність, має здійснюватися завдяки співробітництву всіх її суб'єктів (іноземні та українські студенти, викладачі, співробітники університету, органи студентського самоврядування та ін.). Реалізуючись у співробітництві за схемою суб'єкт-суб'єктної взаємодії, педагогічна підтримка іноземних студентів має переваги перед іншими видами діяльності та залежить від форм організації співробітництва, їх ставлення до сумісної діяльності тощо.

Аналіз наукових праць О. Газмана, О. Гукаленко, О. Кодатенко, Н. Останіної, О. Токмакової та інших свідчить про увагу дослідників щодо визначення принципів успішного функціонування педагогічної підтримки.

В дисертації “Теоретико-методологічні основи педагогічної підтримки та захисту учнів-мігрантів в полікультурному освітньому просторі” О. Гукаленко виокремила такі принципи педагогічної підтримки: активності всіх учасників процесу адаптації іноземних студентів; комфортності (створення максимально сприятливих умов для навчання); інформативності (забезпечення іноземних студентів необхідною інформацією); надання максимуму свободи та відповідальності студенту у виборі варіанту вирішення проблем; забезпечення прав для прийняття студентом оптимальних рішень у різних ситуаціях життєвого вибору; опора на позитивне в особистості; взаємодія та співпраця на засадах толерантності [2].

Аналіз досліджень (Б. Ананьєв, Л. Іванова, Н. Ковальчук, А. Маркова, О. Мариненко, Н. Мосол, Н. Сайко та ін.) показав, що науковці по-різному презентують структуру (етапи) педагогічної підтримки. Так, Л. Іванова, Н. Мосол виокреслюють такі етапи: діагностичний (виявлення та фіксація проблеми), пошуковий (спільний пошук причини виникнення проблеми), договірний (проекування дій кожної зі сторін з поширенням функцій і відповідальності), діяльнісний (забезпечення успіху у вирішенні проблеми) і рефлексивний (аналіз досягнутого). На думку Б. Ананьєва, структура педагогічної підтримки складається із таких компонентів: механізми планування, аналіз, моделювання, рефлексія, аналіз педагогічної ситуації, постановка педагогічних цілей і завдань, вибір способів і засобів вирішення поставлених завдань, аналіз і оцінка педагогічної діяльності. Цікавою виявилася думка О. Мариненко, яка акцентувала увагу на трьох етапах педагогічної підтримки іноземних студентів. Перший етап – діагностичний, на якому педагог виявляє особливості розвитку особистості кожного студента. Робити цей аналіз доцільно відповідно до сутнісних сфер особистості людини – це інтелектуальна, мотиваційна, емоційна, вольова, сфера саморегуляції, предметно-практична та екзистенційна. Другий етап – змістовно-процесуальний, на якому безпосередньо проводиться педагогічна підтримка студентів залежно від виявлених результатів на попередньому етапі. Останній етап – аналітико-рефлексивний, на якому педагог, по-перше, проводить повторну діагностику рівня розвитку всіх сфер особистості студента і з'ясовує, які зміни відбулися; по-друге, коригує свою

діяльність відповідно до результатів діагностики; по-третє, організовує рефлексивну діяльність студента, тобто допомагає йому самому себе організовувати. Студент повинен навчитися самостійно аналізувати свої дії, оцінювати способи вирішення власних проблем, пов'язаних із самореалізацією, та одержані результати. Для нас важливою є думка І. Макаренка стосовно того, що загальна мета надання педагогічної підтримки декомпонується на кожному з послідовних етапів її реалізації: організаційно-пропедевтичному, діагностичному, компенсаторно-корекційному, контрольно-підсумковому, що зумовлює своєрідність змісту педагогічної підтримки, добору необхідних засобів, форм взаємодії на кожному з етапів. Н. Сайко визначено такі структурні компоненти системи професійно-педагогічної підтримки соціалізації студентів, як: мета, функції, структура, зміст, форми, методи її реалізації, контроль. Н. Ковальчук складовими структури педагогічної підтримки соціалізації студентської молоді в умовах педагогічного коледжу визначила: мету, зміст, завдання і функції, соціально-педагогічні умови, принципи, форми і методи, результат і, безперечно, суб'єктів соціалізації викладачі і студенти. Спираючись на думки вищезазначених авторів складовими педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання в українських вишах вважаємо такі: мету, завдання, принципи, педагогічні умови, форми й технології педагогічної підтримки.

Висновки та перспективи досліджень. Аналіз наукових праць дає підстави стверджувати, що науковці мають різні погляди щодо організації педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів, виокремленню змісту, форм, технологій педагогічної підтримки. Процес педагогічної підтримки адаптації іноземних студентів до навчання в українському ВНЗ є системою неперервного підвищення адаптаційних можливостей студентів на підставі їх включення в різноманітну інтерактивну навчальну й позааудиторну діяльність. Реалізація педагогічної підтримки з метою ефективної адаптації особистості вимагає від організаторів цього процесу пошуку нових форм та методів високорозвиненої творчої діяльності, змістового й неперервного обміну з соціальним середовищем, із суспільством у цілому, сприяє якісному оновленню середовища, особистості студента й переходу їх на новий рівень; переведення стилю взаємовідносин між викладачами й студентами на новий рівень – співробітництво й партнерство.

1. Газман О.С. От авторитарного образования к педагогике свободы / О.С. Газман // Новые ценности образования. – М.: Инноватор, 1996. – С.20–67.
2. Гукаленко О. В. Теоретико-методологические основы педагогической поддержки и защиты учащихся-мигрантов в поликультурном образовательном пространстве: автореф. дисс... д-ра пед. наук. / 13.00.01 / О. В. Гукаленко. – Ростов-на-Дону, 2000. – 42 с.
3. Мариненко О. П. Педагогическая поддержка иностранных студентов на этапе предвузовской подготовки : Автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования. / О. П. Мариненко. – Витебск: ВГУ им. П. М. Машерова, 2012. – 21 с.
4. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учебник для педагогических вузов / А.В. Мудрик. – М.: Академия, 2000. – 191 с.
5. Ожегов С. И. Словарь русского языка: Ок. 57 000 слов / С. И. Ожегов ; под ред. чл.-кор. АН СССР Н. Ю. Шведовой. – М. : Рус. яз., 1988. – 750 с.
6. Савченко С. В. Субъектность личности в контексте социально-педагогического подхода / С. В. Савченко // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2005. – № 3. – С. 9–13.
7. Язвинская Т. Н. Социокультурная поддержка иностранных студентов в процессе адаптации к российскому образованию: Дис. канд. пед. наук : 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / Т. Н. Язвинская. – Чита: ГОУ ВПО “Читинский государственный университет”, 2009. – 222 с.

In the article are studied the views of scientists on the nature and content components of pedagogical support of adaptation of foreign students to studying in higher educational institutions. Disclosed are separate vectors of pedagogical support for foreign students to study in higher educational institutions and ways of its organization.

Key words: *support, pedagogical support, adaptation, foreign students, cooperation, motivation.*

УДК 376 (477.85)

ББК 433(4УКР – 4 ЧЕН)4/6

Лілія Кобилянська, Марина Марчук

ВИСВІТЛЕННЯ ВИХОВНОЇ РОЛІ ЖІНКИ-МАТЕРІ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ БУКОВИНИ (ПЕРША ТРЕТИНА ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті проаналізовано висвітлення проблеми виховної ролі жінки-матері у періодичній пресі Буковини першої третини ХХ століття. Автори узагальнили публікації в українських часописах і визначили основні питання, які піднімали освітяни й громадські діячі краю. Серед них – значення родинного виховання у становленні особистості; підготовка української дівчини до заміжжя та материнства; розуміння жіночої емансипації, співвідношення природного покликання та громадського обов'язку жінки-матері та інші.

Ключові слова: *жінка-мати, Буковина, преса, виховання, українська дівчина, сімейне виховання.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Об'єктивний суспільний розвиток Української держави призводить не лише до трансформації політичної та економічної сфер, він безпосередньо впливає на соціальну структуру населення, родину, розподіл традиційних ролей і обов'язків у ній. Сучасна жінка у прагненні до особистого успіху та самореалізації (що не може не викликати захоплення) подекуди “відсуває” на другий план завдання побудови щасливої родини, народження й виховання дітей. Виховна роль жінки-матері стала не головною, не єдиною, не пріоритетною, а однією з функцій української жінки початку третього тисячоліття. На початку ХХ століття проблема емансипації, гендерної рівності також гостро стояла у середовищі передового українського жіноцтва. Урівноважити природне покликання жінки – бути матір'ю, дружиною, берегинею сімейного вогнища – та її громадянський обов'язок, стремління до самореалізації, на нашу думку, є важливим аспектом розвитку педагогічної теорії і практики на сучасному етапі. А історико-педагогічний досвід, проаналізований, творчо адаптований та переосмислений, – здатен стати одним із джерел успішної розробки даної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Комплексний характер даної проблеми потребує залучення до її розгляду наукових праць з історії Буковини (В. Ботушанський, О. Добржанський, А. Жуковський, В. Курило, М. Ліщенко, О. Павлюк, І. Піддубний, М. Романюк, О. Руснак, С. Сірополко та ін.), розвитку національного шкільництва, педагогічної думки краю (С. Далавурак, Л. Кобилянська, В. Колотило, Д. Пенішкевич, І. Петрюк, Л. Платаш, Г. Постевка, І. Руснак, Л. Тимчук, Г. Філіпчук, Т. Шоліна, Д. Щербина), досліджень зарубіжних учених (німецьких, австрійських (Х. Бургер, Р. Вагнер, Х. Енгельбрехт, Е. Лехнер та ін.) та румунських (М. Барбулеску, С. Брезяну, М. Грігоровіца, Е. Іліуц, І. Ністор та ін.).